

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Kolek (štampelj) znesse vselej 30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Tiskovna svoboda in mi.

Večkrat že nam je bil namen, o tiskovni svobodi, kakor se posebno pri nas Slovencih in Čehih tolmači in dotične postave izvršujejo, spregovoriti iz našega stališča nekoliko besed, dasiravno se je po raznih časnikih ta predmet že vsestransko pretresal; pa čakali smo, da se nam ta svoboda zopet od kake druge, nove strani pokaže. Pokazala se nam je in sicer v obravnavi zaradi pritožbe „Slovenca“ zoper konfiskacijo št. 27., o kateri smo v zadnjem listu obširno poročali.

Ta obravnava, da-si sama na sebi ne posebno važna ali mikavna, bila je za nas tako podučljiva, da si bomo to, kar smo pri nji opazovali, dobro v svoje srce vtisnili. Predno pa izustimo svoje daljne misli, naj nam bo dovoljeno, ozreti se nekoliko v nedavno preteklost, ktere se vsak opozicijski časnikar le z britkostjo spominja.

Malo let pred vpeljanjem porotnih sodnij za časnike so bili listi podvrženi tudi rednim c. k. sodnijam, in to nadzorstvo ni bilo milo, kajti zlasti na Českem je v kratkem času bilo pod ključem lepo število najboljših peres, tudi pri nas je jela sodnija vrednike priperati. Čehi so kmalo spoznali, da, če bo šlo tako naprej, bodo morali do malega vsi časniki nehati in sicer zaradi tega, ker kmalu ne bo koga, ki bi jih pisal, deloma ker si nekteri ne bodo več upali, večidel pa, ker bo vse sedelo pod ključem, kar sodeluje pri kakem časniku in prevzame odgovornost za članke. Zavoljo tega se je jelo misliti na to, kako bi se varovale glavne moči ostrostri državnega pravdnika, in jele so se nastavljeni za odgovorne vrednike osebe, ki niso bile tolike važnosti, da bi bili listi trpeli izdatno škodo, ako zadene vrednike

nemila roka državnega pravdnika. Tako je prišlo v navado, nastavljeni „slepe“ vrednike, in ko se je praški državni pravdnik nekdanj pri obravnavi zoper nek česki list jezil, da ga listi s takimi vredniki „goljufajo“, mu je zagovornik naravnost odgovoril, da Čehi niso tako brezumni, da bi njemu nastavljeni zmožne pisatelje za „kanonenfutter“, da bi družega za drugim postrelil. Res je potem se marljivost državnega pravdnika v preganjanju listov nekoliko polegla, ker je dobival le „nedolžne odgovorne vrednike“ v pest, a navada je vendar ostala in se prijela tudi drugod, kjer so bili časniki v večji nevarnosti, kajti zaupanje do c. k. sodnij se ni hotelo vrniti v časnikarska srca.

Leta 1869, ko so bile za časnike vpeljane porotne sodbe, je opozicijsko časnikarstvo jelo prosteje dihati, a le za kratek čas. Porotniki so skonca vsak list, ako je imel politično pravdo, oprostili, kar pa ministerski stranki ni bilo nikakor po volji. Zato so se jele pravde českih listov predstavljati pred nemške porotnike, ker se je od tih več „nepripravnosti“ pričakovalo. Pri nas v Ljubljani je bila porotna sodnija za časnike malo ali nič boljša od navadne c. k. sodnije, ker je enostranski magistrat „zapisnik“ porotnikov tako „umetno“ sestavil, da ste bili najmanj dve tretjini porotnikov tako imenovane ustavoverne ali nemškutarske stranke, kateri je slovenskim listom nasproti manjkalo tiste nepristranosti, vsled ktere bi bili zamogli brez strasti izreči svojo sodbo.

Vrh vsega tega pa se je sodnija prijela tiste določbe še Bachove postave, po kateri ji je dovoljeno vsak po državnem pravdniku konfisciran ali ugrabljen list soditi brez javne obravnave in zatožbe odgovornega vrednika. Ta določba je jako ugodna za državnega pravd-

nika in sodnijo samo, ker se stvar godi brez hrupa „entre nous“; državni pravdnik izreče, da se mu list nevaren zdi zaradi tega ali unega članka, vtemeli svojo misel in stavi predlog, da se pobrani iztisi vničijo. List nima nobenega zagovornika, kateri bi spodbijal misli državnega pravdnika in menda večkrat prepričal sodnijo, da članek ni nevaren, in tako je obsojen za ogenj, ne da bi mogel besedico ziniti za svojo brambo. Res, da ima pravico, pritožiti se zoper to razsodbo, ki se je sklenila o njem — brez njega, a zopet le pri isti deželni sodniji in če bi tudi drugo sodišče ovrгло razsodbo prvega in list dalo nazaj, kaj to pomaga vredniku ali lastniku? List je zastaran, nihče bi se ne zmenil več za-nj, toraj ima lastnik vendar-le materijalno škodo, ktere mu nihče ne povrne.

„Slovenec“ je bil letos že velikokrat po-grabljen, trpeli smo škodo na koleku in denarju, za tisk in papir. Da bi bil list prišel pred porotnike, kakor so zdaj, izbrani iz celega okraja ljubljanske deželne sodnije, ne po magistratnem sestavljenju porotnih zapisnikov samo iz ljubljanskega mesta, svesti smo si, da bi izid sodnijske obravnave ne bil tak, kakor je bil izid obravnave, ki smo jo imeli 8. t. m. pred c. k. deželno sodnijo.

To je tudi čisto naravno. Možje, ki med ljudstvom živeči poznajo njegove navade in razvade, značaj in stan omike njegove, pač lože sodijo o tem, kaj ga more dražiti, hujskati ali kaliti javni mir, kakor možje, ki sedé večidel dneva med štirimi zidovi v akte zakopani, ves drug čas pa se gibljejo v krogih, kjer se o nekterih osebah ne sme drugače, nego z največjim spoštovanjem govoriti, ki so se že postarali v misli, da je morda človek že sumljiv, če se ne odkrije pred deželnim predsednikom ali njegovim namestnikom. Njim, ki

Podlistek.

Naškoli.

Spisal Josip Dekléva.

Na strmi, beli skali, deset milj od Ljubljane in dve milj od bogatega Trsta, v podnožji golega Gabrka, v okraju senožeškem na Notranjskem, kipí kviško nekdanj sloveči stari grad Naškoli, na skalovji ob bregovih vode Reke. Ime „Naškoli“ mu je bilo dano prav naravno, in še dandanes ga ljudstvo imenuje grad na škali, skupno Naškoli, (Neukoffel, Noviscoglio).

Spominjam se še dobro nedolžnih otročjih let, ko so mi moja ranjka mati in pa oče velevali: „Jožek, ti boš šel z volarjem v Naškoli, boš tam eno uro vole pasel, da ne idejo v škodo, dokler bode volar mu zaukazano delo v gradu storil.“ Ali Jožek je urno materi od-

govoril: „V Naškoli ne grem, tam straši“. — „Ubogaj, in ne ugovarjaj!“ so rekli mati, „si res še tako neumen, da ne veš, da je strah v sredi votel, krog kraja ga pa nič ni?“ „Saj vsak dan slišim, ko se ljudje pogovarjajo, da je Šuštarjeva Micika videla belo ženo na ogradnem zidu sedeti, ktera je z glavo kimala. Tako mi je tudi pretečeni teden nek fant iz Famelj pripovedoval, da je videl velicega rudečega moža po ogradi se šetajočega, kateri je imel kositarsko obleko na životu, okoli pasa navezано sabljo, na glavi pa črno kapo z dolgim konjskim repom. Še drugi pripovedujejo, da vidijo pred gradom večkrat železne jezdece, in v gradu pa straši noč in dan. Našega ranjkega volarja je neki bil strah na postelji po enem licu obril, po drugem pa ne, in on, ves omamljen, se še zavedel ni, kaj strah z njim počne. Cele noči neki strah v gradu tudi pleše, sedem piskačev piska, veliki rudeči možje in pa bele žene, bledega obličja, rajajo, o polnoči pa se vsedejo obedvat k mizi, na kateri so po-

stavljena raznovrstna vina in dobro pripravljene jedi.“

Pa vse to moje pripovedovanje o strahu je bilo pri materi bob v steno. Moral je Jožek iti po maternem ukazu trepetaje z volarjem v Naškoli. Ko tje dospéva, volar spreže vola ter mi reče: „Pasi tukaj vole, jaz pa grem tje k gradu, kjer so delalci“. — „Bom že“, mu prav tužno odgovorim, „pa glej, da kmalo nazaj prideš, ako ne, bodem vole tukaj popustil, ker mene je strah“. — „Česa te bo strah, norec!“ mi volar reče ter koraka proti gradu. Milo sem za njim gledal in ko mi izpred oči zgine, jel sem se zdaj na desno, zdaj na levo prav plah ozirati. In kmalo se mi dozdeva, da vidim sto korakov od svojega stališča, za debelim drevom, rudečega moža, kateri se po meni ozira, zdaj od te, zdaj od une strani. Ko si že v takem strahu mislim, da proti meni gre, se v diru spustim k gradu. Tje prisopivšemu mi skoraj ni bilo mogoče delalcem povedati, kak strah je na ogradi, in urno me delalci nazaj

so navajeni duševne politične hrane le iz ministerstvu vdanih časopisov, se jim zdi marsikaka jed v opozicijskih listih nevarna, ktero pa ljudstva želodec brez vse škode, da, brez posebnega občutka prebavi. Človek, ki živi vedno v istem vladinem zraku, naglo čuti vsak vetrec, za ktereda se drug še ne zmeni, in če se on prehladi, misli, da se mora vsak prehladiti za njem, da je ta vetrec sploh vsakemu nevaren.

Mi ne dolžimo naših c. k. sodnikov pristranosti, namreč da bi njihova politična vera zadušila čut pravicoljubnosti v njih; nikakor ne! Tudi jih ne natolcujemo, da sodijo zoper svoje prepričanje, Bog nas varuj tega! Ali to nam bode vsak pripoznal, da je tudi sodnik človek, da zamore tudi njegovo najboljšo prepričanje biti enostransko, zlasti gledé njegovega političnemu mnenju nasprotnih časnikov. Lahko je toraj, da se njemu članek nevaren zdi, ki se v drugih krogih bere brez vsakega razdražljivega ali slabega nasledka, in to iz prej navedenih vzrokov, kar je, kakor smo že povdarjali, čisto naravno in se nikomur čudno ne zdi.

Zarad tega pa tudi mi iz političnega stališča nimamo zaupanja do c. k. sodnikov, ki niso našega političnega mnenja, kajti zaupanje je stvar, ki se ne dá vsiliti ne po kaznih ne po ostrem postopanju; zaupanje se mora zaslužiti in še potem je reč, ktera se dá iz proste volje, tako, da nam nihče zameriti ne more, če ga nimamo. Zato pa še nismo hudodelniki, ki se morajo kaznovati po tem ali onem paragrafu kazenske postave, kajti zaupanje je le dobra misel.

Željno tedaj pričakujemo tistega dné, ko se bo tiskovna postava pregledala in se iztrebilo, kar je svobodi nasprotnega v nji, najprvo tisti paragraf, po kterem je c. k. sodnijam dovoljeno, objektivno postopati zoper časnike. Naj občinstvo, za ktero se pišejo časniki po listih, samo razsojuje, ali so nevarni ali ne za javni mir, ali žalijo koga ali ne, ali se v njih nahajajo veleizdajska načela ali ne itd.

Potem bo dana tudi nam prilika priti do spoznanja, če smo res kdaj prestopili mejo, stavljeno po postavah za občno varnost, kajti zdrava pamet porotnih mož, ki se je razodela pred kratkim v jako kritičnih slučajih pred sodnijo, bo tudi glede nas pravo zadela.

Če je pa že zdaj vsak morilec, ubijalec, tat ali goljuf deležen dobrote porotnih sodeb, zakaj se zoper nas vedno še rabi zastarani, z

k volom peljejo, da jim pokažem, kje je ta strah. „Ravno za tem hrastom je stal in mene ogledoval“, jim rečem. Čez majhen trenutek se pa oglasi volar: „Neumnež, ali ne vidiš, da tukaj raste grm, čegar rudečkasto perje je veter majal, tebi pa, ker si strašan, se je dozdevalo, kakor da bi ta grm rudeč mož bil in na-te pazil?“ Mene je malo sram, toraj zopet pri volih ostanem, ali bolj srčen, dokler se nismo domu napotili.

Na večer jamem zopet materi pripovedovati, kak strah sem danes videl, in da ne grem več v Naškol. Mati pa niso odjenjali in tako je Jožek moral iti drugi dan zopet v Naškol, tako tretji dan in dalje. Naposled se je Jožek dobro Naškola privadil, ker lepe cvetlice, ktere je po zelenih livadah trgjal, ter lepo petje žvrgolečih škrjancev in slavčkov v gostem gaju, ktero je poslušal, vse to ga je mikalo in vabilo v Naškol.

Tako pridem nekega jutra zopet tje, in dobim dva stara moža iz naše fare ter ju

mahom že obraščeni paragraf o objektivni sodbi konfisciranih časnikov?

Gledé na splošni napredek in toliko hvalisano tiskovno svobodo se obrnemo tudi mi do slavne c. k. deželne sodnije, oziroma do sl. c. k. državnega pravdnštva z odločno in podkvano prošnjo: Kedar smo po Vaših mislih se pregrešili zoper kazensko postavo, ne sodite nas na tihem, kjer se ne moremo zagovarjati, ampak postavite nas pred porotnike!

Avstrijsko cesarstvo.

Iz ljubljanske okolice, 7. apr. (Izv. dop.) K dopisu v predzadnji št. „Slovenca“ o iztrjevanju zaostalega davka bi bilo to-le pojasniti. Med uradnim poslanstvom je bil 1 občinski in 1 uradni sluga, 1 žandar in 1 postrežček; to poslanstvo je bilo skoraj gotovo od okrajnega glavarstva ljubljanskega, kteremu c. kr. davkarija naznanuje dolžnike na zaostalem davku, da ga z rubežnijo ali pa na popisani način iztirja, toraj ne od davkarskega urada.

Drug primerljaj, o kterem „Slov.“ govori, zgodil se je že nekoliko časa prej, ko je enkrat prišel brič sam rubit kmeta zarad neplačanega davka, toda k sreči je kmet zaostali davek že plačal in to tudi v davkarskih bukvičah zapisano imel; brič pa le zahteva od njega navadno plačo za pot, ktere mu pa kmet ni hotel dati, in brič se hoče plačati z verigo, ktero mu vzame in jo potem pri sosedih prodaja, toda prodati je ni mogel in jo je na zadnje v drugi hiši popustil. Enkrat se je pa na enaki način hotel plačati z gnojnimi vilami, ktere je pa potem tudi v drugi hiši popustil, ker jih ni mogel prodati.

Ker tukajšnji ljudje navadno precej redno davke plačujejo, ako le zamorejo in ako le vejo, da bi bili v resnici še kaj dolžni, je občna želja, da bi se imenovane in enake nedostojnosti v prihodnje več ne godile, ker je dotični dolžnik kakega davka — znabiti tudi po krivem — s tako parado zlo osramoten, in bi se mu tudi lahko prav velika škoda napravila, ako bi slučajno (ne iz nasprotovanja in hudobne volje) kakega malega ostanka svojih velikih davkov ne plačal!

Iz Trsta, 8. aprila. (Izv. dop.) Minuli so velikonočni prazniki in z veseljem, kajti iznenadilo nas je sijajno obiskovanje cerkva po mestu, zlasti zadnje dni. Da v Trstu ni tako, kakor si vnanji ljudje mislijo, da je namreč že vse fanatični liberalizem do čistega oglodal in da ima Trst zares brezverski značaj.

nagovorim: „Kaj pomenijo vse te hiše tukaj, in kdo je v njih nekdanj prebival? Vidva stara moža, in znala bi mi kaj povedati o tem samotnem kraju.“

Po kratkem vvodu mi jame starejši izmed nju praviti: „Govorica je, da so v tem gradu pred stoletji prebivali vitezi, kteri so imeli vse to obzidano posestvo, kar zdaj „v Naškoli“ imenujemo in še druge kmete v svoji lasti, kteri so jim morali desetino odrajtovati. Imena teh vitezev mi niso znana, gotovo pa vem, da je ta grad ded sedanjega posestnika, od tržaškega uamestnika barona Rosetti-ja kupil. O vitezih pa, kteri so nekdanj tukaj gospodarili, se še dandanes govori, da so grešno živeli in da se zdaj semkaj vicat hodijo, prikazuje se kot rudeči možje z belimi, bledimi ženami, in da imajo tukaj o polnočnih urah ples in pojedino. To pa vse ni res, ker gotovo so ti že kedaj tvoja mati pripovedovali, da trupla se spremené v prah in ne hodijo več nazaj na zemljo ljudi strašit. (Konec. prih.)

Temu so zopet priča lepe procesije po tržaških cerkvah; kar je v mestu cerkva, se posebno odlikuje stolna cerkev in v novem mestu cerkev pri sv. Antonu; ravno k tej cerkvi pride največ ljudstva k vstajenju. Ko se začne sveto opravilo v cerkvi, je vse natlačeno ljudstva zunaj, vojaška godba slovenskega in tudi straža ravno tega polka; počasi se po trikratnem zapetju „aleluja“ pomika procesija proti vratom; lepa hvala gre onim gospodom, kteri so za božjo čast oskrbeli iz radodarnosti 16 velikih sveč, ki se nosijo pred oltar o velikih praznikih in za procesijo tik sv. rešnjega Telsa. Tudi pevski zbor je pri procesiji jako lepo pel.

Po procesiji pri sv. Antonu je navadno nekaj let sem, da ljudstvo zvečer k vstajenju v Rojan zahaja, pogledat, kar mora slehrnega giniti, da je ves hrib do Občine s svojimi hišicami čarobno razsvitljen. V mraku gre procesija krog cerkve, ktere se vdeleži po navadi več od 1000 domačih katoličanov, vsak ima svečo v roki, po vasi je vse krasno razsvitljeno, tudi stolp je okinčan z lučicami in barvanimi kroglami; nekteri pa tisti večer še kaj posebnega napravijo, namreč lepa bengalična umetna ognja. Prejšnja leta je imela to prednost čitalnica, da se je vse oziralo va-njo, a žalibog, letos je bilo ravno nasprotno, umetna ognja je še celo šola imela, to se vé, da ne iz šolskih novcev, in krčmar I. Perlot; ta ognja so napravila velikansko krasoto in svitlobo. V rojanski čitalnici pa je bilo dolgočasa tema, še le ko se je „nebo“ iz cerkve prikazalo, so se užgale nektre lučice.

Naj pri ti priliki še omenim neke blamaže celega štaba rojanske čitalnice o preselitvi čitalnice iz rojana v Trst. Ako govorim o „štabu“, mislim odbor s predsednikom in nekterimi „kunštnimi“ glavicami, kteri so tako bistri, da na leto komaj dvakrat časnike čitajo, izvedeni pa toliko bolj o meri; pa nikar ne mislite, da so inženirji, oni le merijo razne mokrote. Da pri reči ostanem, skovali so: Čemu nam bo tu v Rojanu dalje čitalnica, kjer se ne da tako prosto skakati in laščino mlatiti, kakor v Trstu! Tam bomo najeli sobo in prenesli vso imovino tje. Pa ko kmetje to zvedó — kajti bila sta samo dva uda še — so se ustavili temu in rekli, da ne bilka se ne bo od tod v Trst nesla, povdarjaje, da je za rojansko čitalnico 13. julija leta 1868. okoličanska kri tekla, in ko je to generalni štab videl, je pustil vse pri starem, akoravno si je prej mislil, da je vsegamogočen ter da lahko dela, kar hoče. Ali ni to blamaža?

Iz Dunaja, 10. aprila. Verske postave so, še predno so potrjene in zadobile veljavo, dale povod prepiru. Kakor se namreč piše iz Lvova, je ukazal minister nauka, da se imajo onim rutenskim korarjem, kterim so bili po škofu dozdanji referati odvzeti, dotične plače tudi dalje izplačevati. „Kdo je zdaj tedaj neposredni predstojnik korarjev, Stremayr ali škof?“ praša „Vaterl.“ in tudi mi. — Ti korarji pa so državni naslednji poslanci: Paulikow, Pietruszewicz, Szwedzicki in Krzyzanowsky, ki so v verskih postavah glasovali z ustavoverci. —

Ogerska, 9. apr. Avstrijsko-ogerski poslanci gredo v torek iz Dunaja v Petrograd. Razprave utegnejo šest do osem tednov trajati. — Ghyczy bo v Komornu 16. t. m. enoglasno voljen brez nasprotnega kandidata. Tresort se podá na Nemško, da nabere najboljih učilnih moči za tukajšnje vseučilišče. Bivša ministra Tisza in Kerkapoly se podasta v kratkem na Laško in Francosko.

Vnanje države.

Pruska. Cesar se je razgovarjal 7. in 8. t. m. z vojnim ministrom Kumeckem o vojni postavi. Moltke je zadovoljen s tem, da vojna v mirnem času ne presega 384.000 mož. Vlada bo takemu predlogu pritrdila. „Kr. Ztg.“ toži zaradi tega, ker se paragraf stavi pred ljudsko sodbo. Če je prav to vladi zdaj na korist, bi ji pa tudi utegnilo v drugem slučaju škodovati. Zdaj je maščevanje zaradi premajhnega števila konservativcev v državnem zboru, zato pa oficijozni po njih zdihujejo.

Francoska. Leon Vingtain, ud komisije tridesetih, je izročil kamori načrt postave, po kateri naj bi postala sedanja narodna skupščina novi senat. — Oficijozni list „Presse“ objavlja po tajništvu predsedništva sestavljen spis, v katerem se dokazuje potreba, da se zbor sedmerih organizira za republiko. Sedmerica, pravi spis, bi ne imela naslova „predsedništvo republike“ in republika sama bi jo smela razglasiti. Legitimistična ministra Depyre in Larci sta zahtevala od sveta ministrov, da se „Union“ ne sme zatreti, predno je bila vnovič posvarjena. — Grof Chambord je neki skrivaj v Parizu (?) in noče privoliti k odpovedi, ki se od njega zahteva. — O Rochefortu ni nič novih poročil, mogoče tedaj — tako se misli —, da so vse te novice izmišljene iz tega namena, da bi se od njegovih prijateljev kaj denarja dobilo. Vladni namestnik v novi Kaledoniji še dozdej ni poslal nobenega uradnega naznanila o tej dogodbi. —

Španjska. Angleški listi pripovedujejo, da so republikanci zdaj že v prav obupnem stanju. Iz Madrida prihajajo redke in kratke novice. Uradi molčé, in vsak človek, vsak otrok že vé, da Serrano po šestdnevnem hudem boju ni mogel naprej se pomakniti in da mu vtrjeni šotori Karlistov vedno še pot zapirajo. Dva dni so se pokali le s topovi in vojaki gledajo žalostni in pobiti sovražne trdnjave. Pri vsem tem imajo slabo in pičlo hrano; tudi mrzlica rezsaja med njimi. — Drugemu listu se piše, da je Serrano sam zeló pobit in častniki njegovi brez pravega poguma ter kislih obrazov. — Nasprotno pa so neki karlistične čete navdušene in polne poguma. — Poznejša poročila naznanjajo, da je Serrano popolnoma premagan in zgubil 6000 mož.

Nemci v južni Braziliji. V zadnjih 15 letih se je v Braziliji po raznih pokrajinah naselilo mnogo Nemcev. Tako so l. 1820 vstanovljeno švicarsko naselbo v Morro-Gueimadi (v okraju Rio de Janeiro) kmalo spremenili v Neu-Freiburg in jo z nemškimi priselniki razširili. Petropolis na Sierri d' Estrelli ima enako veliko nemškega prebivalstva. L. 1852 vstanovljena naselba Blumenau v okraju sv. Katarinskem ima do 7000 prebivalcev, večidel Nemcev; za njimi je največ Švicarjev in DANCEV. V tem okraju je tudi l. 1851 vstanovljena naselba Dona-Frančiška. Prav posebno je pa Nemce zlasti mikala najbolj južna okrajina kraljestva. V okrajini Rio Frando do Sul so Nemci tako rekoč država v državi. Naselbina močno napreduje in šteje zdaj že 60.000 Nemcev. Perva nemška naselbina v to pokrajino je prišla l. 1825. Bili so izselci iz Birkenfelda in Moselna, ktere je bolj primerljivej pripeljal v te kraje, kakor pa poznanje dežele in podnebja. Ker jim je bilo tukaj dobro, so njih vgodne popisovanja privabile njih sorodovince in znance v te blažene kraje, in tako še zdaj iz moseljske in ren-

ske okrajine prihajajo po manjšem izselci za njimi v južno Brazilijo.

Nekaj let potem je tudi izselškemu opravilniku prišlo na misel nekaj Pomorjanov v Riš Grando do Sul poslati. Tudi ti Pomorjani so spoznali, da je v Braziliji lepše in boljše kakor v domačem pesku, in tudi ti so privabili znancev in sorodnikov za seboj. Še zdaj prihaja vsako leto veliko nemških naselnikov iz Pomorskega.

Še nekaj let pozneje je protestanški pridigar Kleingünther, ki je bil pred na Vestfalškem, povabil več vestfalških družin, naj pridejo za njim, in ker so tu ravno tako več dobrega našle kakor doma zapustile, tudi njim med domačini ni manjkalo naslednikov.

Renska Prusija, Pomorsko in Vestfalško so tedaj skoraj edine, ki pošiljajo naselce v južno Brazilijo.

Mesto San-Leopoldo na levem bregu reke Rio dos Sons je imelo v svojem začetku l. 1824 samo nemške prebivalce, in je še zdaj po večem nemško. Nemški redovniki in šolske sestre vodijo tu dve viši učilnici.

Kitajsko. 16. vinotoka 1873 piše o. Delemasura iz Tientsina, da je bilo do takrat krščenih 70 odrašenih ljudi; veliko se jih še pripravlja za sv. krst, in spreobračanje k krštanstvu raste od dne do dne.

Iz Bangkoka na Sijamskem piše preč. g. H. Martin, apost. viši namestnik sijamski, 21. listopada 1873: „Minulo leto je bilo zopet rodovitneje memo predlanskega. V Bangkotu smo krstili 240 odrašenih; to je za tako nerodovitno zemljo bogata žetev; upajmo, da bo od zdaj počenshi pod vladno novega kralja število spreobrnjenecv še narašalo.

16. listopada je bil novi kralj kronan. V svoji mladosti je obhodil več sveta; obiskal je Singapore, Batavijo, Kalkuto in Bombé, in prinesel je domu novih osnov z ozirom na vladanje. Imeli smo že priliko viditi, kako jih rabi. Tako n. pr. smo se na dan kronanja prepričali, da so vsi dvorni častniki, od najvišjega do najnižjega, smeli stojé priti pred Njegovo veličanstvo, ker popred so morali po vsih štirih pred njim laziti. Pri slovesnosti je dosedanji kraljevičev oskrbnik bral govor, ktere ga nisem mogel slišati; kralj mu je odgovoril in opomnil, da so se že osnovala spremembe na Sijamskem, da bo pa še veliko treba spremeniti, in da se v ta namen zanaša na pomoč vsih svojih vrednikov.

Ali hočete vedeti, kaj se je vse spremenilo? Skopali so par novih vodotočev, in v Bangkotu naredili tri ali štiri ravne ceste, da bi mesto dobilo nekako evropsko podobo. Največa in najbolj znamenita je sprememba v oblačilih. Popred je Sijamcu bilo treba misliti samo na dve reči, na čop las in na languti (sijamska obleka, to je dva čevlja širok kos katuna, ki ga privežejo čez ledje); v prihodnje bo treba misliti na sedmero reči: na špičast klobuk, na srajco, telovnik, zavratnik, languti, nogovice in čevlje.

Od verskih sprememb do zdaj ni bilo govorjenja. Kralj z mandati vred za budaizem ne mara, pa to še ne pomeni, da se nagne k krštanstvu. Njegov edini namen, se mi zdi, je ta, da bi svojo deželo vravnal po zgledu dežel, ktere je obhodil, in mislil bo, da je ta namen dosegel, ko se bodo vsi Sijamci navadili po koncu hoditi in po evropsko pozdravljati, in bodo znali nogovice nositi.

Mi smo srečni, da smo zdaj dosegli nekoliko prostosti za naše apostoljsko delo.

Domače stvari.

(Popravek.) V članku: „Furlanski arhivi“ v 40. št. „Slov.“ Podlistek, 3. stopnja vrsta 10. od zgoraj, se je vrinila pomota. Stavki se glasé: Zlasti zvezki od l. 1472 — 1751 z imenom „mandata“ imajoč sleherni zvezek do 300 listin so za našo zgodovino neprecenljivi. Da ne govorim o sešitkih, z napisom „chiese a parte Imperii“ in „Visite pastorali“, omenjam itd.

(Nabiranje novincev) se je v Ljubljani pričelo, po vseh ulicah se razlega ravno tako nespodobno kakor ušesa trgajoče kričanje, ukanje in rujojenje vinjenih kmetiških, pa tudi žganjenih mestnih fantov. To je pa križ, ktere se menda ne bomo kmalu znebili.

(Slovensko gledišče.) Jutri v nedeljo 12. t. m. se bo predstavljalo na korist marljivega kapelnika dramatičnega društva, ob enem pevovodje čitalniškega, gosp. Jur. Schantelna, več toček in sicer: 1. ouvertura k „Jamski Ivanki“ od Schantelna; 2. Velika kantata z „Iztočna Zora“ za bas-solo in zbor, od Zajca; 3. „Afrikanka“, komičen prizor s petjem; 4. prizor iz „Čarobni strelec“; 5. zbor jetnikov iz opere „Fidelio“ — in konečno „Strah v kuhinji“, burka s petjem. — Gospod Schantel ima mnogo zaslug za dramatično društvo in čitalnico našo, zložil je že mnogo „potpourris“ iz slovanskih pesem, toraj bo le hvaležno priznanje njegovega truda, ako se gledišče v vsih prostorih napolni, kar mu iz srca želimo.

Razne novice.

— Veliko soboto zjutraj je v Šmavru, fare dobrnske, pogorelo: 1 kozolec, 1 hlev, 4 hrami. Zažgali so otroci. Zavarovanega nič.

— V Novem mestu je porotna sodnija tistega kmeta, ki je nedavno tatú do smrti trpinčil — kakor je že „Slov.“ poročal — spoznala krivega uboja in sodnija ga je obsodila na 6 let težke ječe.

— G. Šimen Robič, duhoven v Viševku, ki je že večkrat se skazal dobrotnika šolam, je daroval zopet lepo zbirko mahov deželnemu šolskemu svetu, kteri jo je poslal realni gimnaziji v Novem mestu.

— Strašno hudodelstvo. Sv. Miklavža večer pretečenega leta je zginil Jože Rogelj iz Pekla pri Trebnji, nihče ni vedel kam. Velikonočni ponedeljek zjutraj gre domači pastir v senico mrve iskat. Tu zadene na koš, v katerem najde Jožetovo obleko vso krvavo. Ves prestrašen teče v hišo povedat, kaj je najdel. Martin, Jožetov brat, ga vpraša, če je že komu o tem kaj pravil. „Le sestra Metki“, odgovori pastir. — Prestrašen reče Martin: „Nikomur več tega ne povej“. — „Tudi jaz sem to slišal“, se oglasi sosed, ki gre naravnost k g. županu ter naznani, kaj je slišal. — Martin z vrvjo v roki zbeži v hosto.

Ta vest se je hitro razglasila in vsak je menil, Martin je brata umoril.

Izkušnemu g. sodniku se kmalu posreči, da najde v zemlji zakopano truplo ubitega Jožeta, ki je imel na glavi veliko smrtnih ran. Očma in mater hitro zapró, Martina še niso dobili. Splošno se misli, da je morilec ali očem, ali brat, ali oba skupaj. Če je tudi mati zavratnega umora kriva, bo pokazala preiskava. Vzrok umora je bil ta: Mati je zmiraj pravila, da bo mlajemu sinu posestvo izročila, kar je res tudi storila pred pustom, ko se je Martin oženil in Jože bil že davno umorjen. Posebno očem Jožeta ni mogel trpeti, zato je bil večkrat prepir med njima.

— Z malim zadovoljen tat. Iz št. Miklavža pri Ormužu se nam piše: Pred kratkim je v bližnji soseski Vinski vrh vincarica odšla k sosedu neko delo opravljat. Vrnivša se opoldan domu s strahom zapazi, da je imela tatu v hramu. Tat je s strehe slamo iztrgal in si tako luknjo napravil, da se je splazil v hišo. Imel je na voljo kruha, mesa, obleke in več drugih reči, toda tega vsega se ni hotel dotakniti, ampak odrezal si je kos kruha, vzal nekatere klobase in nekaj robcev ter s tem pete odnesel. Brž ko ne je ta tat moral biti kak pritepenec. Dozdaj smo se zoper tatove branili s tem, da smo imeli na oblokah železne križe, na durih pa močne ključavnice, toda zdaj so se začeli ti umetniki skoz strehe v hram smukati. Bomo morali strehe na mesto opeke in slame z železom pokrite imeti, kali? Da bi rajši naš državni zbor nam priskrbel ostrih postav zoper tatove in druge take hudodelnike, da bi človek potem za svojo osebo in imetje nekako varstvo imel, ne pa da se peča z nepotrebno postavo zoper duhovstvo. Vsak človek, ki še nima slame v glavi, mora priznati, da še veliko in veliko postav nimamo, ki so bolj za sedanji čas potrebne kakor „mapreglovanje“ duhovnikov. — Dokler bodo pa v državnem zboru „krahritterji“ in drugi liberalni blebetači (kterim se je tudi žalibog trojica mladoslovencev pridružila) večino imeli, tako dolgo nimamo nič prida pričakovati.

— Iz št. Miklavža pri Ormožu se nam piše: Iz bližnje soseske sta šla pred kratkim oče in sin na Hrvaško mlatiti. Ko že dalje časa pri enem gazdu mlatita, pride sinu na misel, da naj nekaj zrnja ukrade ter skrije, kar je tudi storil. Gazda vendar to zapazi, in k temu nič ne reče, ampak pusti ju, da mu vse zmlatita. Ko oče in sin zmlatita, hočeta imeti zaslužek ali mertik (vsaki deseti vagan), toda gazda nju brez plače zaslužeka spodí rekoč, da ta zaslužek ostane za kazen, da sta mu zrnje ukrasti hotela. — Oče in sin se podata toraj brez vsega zaslužka domu in oče sina svari, zakaj da je to tatvino si izmislil, rekoč: „Kaj bodo zdaj otroci jedli, kaj bodo mati rekli, ko se vrneva brez vsega zaslužka domu!“ — Te očetove besede sina tako močno v žalost spravijo, da je očeta na potu popustil in odbežal. Oče misli, da sina ne bo nikoli več videl, in gre svojo pot proti domu, ko pa dalje časa gre, vidi človeka daleč pred seboj, ki si štrik okoli vrata zamotuje, da se obesí na drevesu. Oče hiti proti temu človeku, toda v začudenje zapazi, da se je ravno njegov sin obesil; in potegne hitro nož iz žepa, ter prereže zanjko in tako še svojega sina smrti reši. Ko sin pride k zavesti, se zahvali očetu, da ga je rešil smrti, ter obljubi, da mu svoje žive dni več ne bode na misel prišlo se obesiti, ker se je neki hudo mučiti moral. — To malo smešno prigodbo so tukaj ljudje kmalo izvedeli in skesani obešenec se zdaj na dan ne upa, ker se mu povsod ljudje posmehujejo. — Raji naj bi reveža k stavovitnosti osrčevali, da bi se mu zopet pamet ne zmešala ter se res kaka nesreča ne dovršila.

— Zagrebški nadškof Mihajlovič je daroval za vseučilišče v Zagrebu 30.000 goldinarjev.

— Viljem pl. Kaulbach, nemški obče znani slikar (malar) je 7. t. m. za kolero v Munihovem na Bavarskem umrl. Rojen je bil 15. oktobra 1805 v Valdeku. Izmed njegovih umetnih podob so posebno imenitne: „Boj Hunov“, „Razdjanje Jeruzalema po Titu“, „Zidanje babilonskega stolpa“, „Križarji“

i. dr. Znan je tudi njegov „Peter Arbueški“, zarad kterega mu je pruski poslanec napil in liberalci pa luterani ga posebno hvalili.

— V Pešti so obsodili one osebe, ki so bile krive nesreče na železnici blizu Pašta, pri kateri je bilo veliko Kranjskih delavcev ubitih, več tudi hudo ranjenih. Zatoženih je bilo šest, vsi so bili obsojeni od treh mescev do 2 leti v težko ječo.

Umri so:

2. aprila. Marija Potočnik, pekovska vdova, 56 l., za oslavljenjem.

3. aprila. Franciška Agnolič, sladkorskega peka otrok, 3 mesce, za božjastjo. — Marija Skabarič, beračica, 40 l., za pljučno sušico. — Vilj. Šebre, špenglar, 43 l., za jetiko. — Ana Kogel, del. otrok, 4 l., za kozami. — France Lipoglavšek, nadzornik vžitnine, 80 l., za slabostjo starosti.

4. aprila. Marija Košir, reva, 38 l., za pšenom. — Marija Vilhar, hiš. posest. hči, 3 l., za razlivom v pljuča. — Jože Buča, jetnik v pos. delavnici, 39 l., za pljučno sušico. — Marjeta Verbič, vdova hiš. posestnika, 78 l., za pljučnim oslavljenjem.

5. aprila. Viktorija Kanc, inšt. reva, 77 l., za oslavljenjem. — Janez Toman, branjevec, 83 l., za mrtvoudom. — Alojzi Kristan, zavarovaln. uradnika otrok, 1 l., za pljučnico.

6. aprila. Marija Heršič, pom. uradnika hči, 16 l., za oslavljenjem. — France Črne, otrok dninarske vdove, 5 l., za mrzlico. — Jakob Stütz, jetnik v pos. delavnici, za pljučnico. — Jakob Tekavec, gostač, 66 l., za pljučnico. — Marija Slabina, gostica, 76 l., za oslavljenjem.

Eksekutivne dražbe.

15. aprila. 3. Ant. Brčan-ovo iz Brezij (3298 gl.), — 3. Ant. Modic-ovo zdaj Jan. Žagar-jevo iz Brest (589 gl.), — 3. Jan. Drežek-ovo iz Slivnice (498 gl.), — 2. Mih. Šlajbah ovo iz Blata (470 gl.), vsa štiri v Ljubljani. — 1. Jan. Zakrajšek-ovo iz Velikih Blok (1515 gl.), — 1. Jan. Zakrajšek-ovo (mlajšega) iz Vrhnik (3600 gl.), — 1. Mart. Perman-ovo iz Pirmanj (1160 gl.), vse tri v Ložu. — 1. Lor. Ferme vo iz Jelenka (799 gl.) na Brdu. — 1. Jur Mušec-ovo iz Dragatna (470 gl.) v Črnomlju. — 1. Iv. Vovk-ovo (1660 gl.) v Ipavi.

16. aprila. 2. Jož. Herbst-ovo iz Seč (631 gl.), — 1. Andr. Rom-ovo iz Hriba (500 gl.), — 1. Mart. Butrna-vo iz Banjeloke, vse tri v Kočevji. — 2. Ant. Andlovce-ovo iz Št. Vida (1469 gl.) v Ipavi. — 1. Posestvo občine Ubeljske (6440 gl.) v Senožcah.

Denarstvene cene.

9. aprila.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	69.15	69.25
5% renta v srebru	74.10	75.20
Srečke (lozi) 1854. l.	98.25	98.75
„ „ 1860. l., celi.	103.50	103.75
„ „ 1860. l., petinke	110.50	111.50
Premijski listi 1864. l.	138.75	139.—
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	93.—	—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—
Ogerske po 5%	74.—	74.50
Hrvaške in slavonske po 5%	75.50	76.—
Sedmogradske po 5%	73.—	73.50
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	960	961
Unionske banke	116.—	116.50
Kreditne akcije	195.25	195.50
Nižoavstr. eskomptne družbe	855.—	865.—
Anglo-avstr. banke	130.25	130.85
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 glđ. a. v.	164.—	164.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	—	—
„ „ 50 „ „ „	53.50	24.75
Budenske „ 40 glđ. a. v.	24.25	32.75
Salmove „ 40 „ „ „	32.25	24.25
Palffy-jeve „ 40 „ „ „	23.75	30.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „	28.—	24.50
St. Genois „ 40 „ „ „	23.50	21.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	20.—	24.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	24.—	23.25
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.29	5.30
Napoleonsd'or	9.—	9.01
Srebro	105.85	106.—

Telegrafične denarne cene

10. aprila.

Papirna renta 69.30. — Srebrna renta 73.85. — 1860letno državno posojilo 103.50. — Bankine akcije 958 — Kreditne akcije 192.75. — London 112.25. — Srebro 105.70. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.97.

Tržna cena preteklega tedna:

Reči	v Ljubljani	v Novomestu	v Kranji	v Loki	v Sodražici	v Mariboru	v Celju	v Ptuj
Masla funt	0.54	0.46	0.52	0.50	0.50	—	—	—
Špeha „	0.36	0.40	0.36	0.34	0.40	0.36	0.36	0.37
Leče mernik	3.00	3.00	—	—	—	—	—	—
Krompirja „	1.20	1.15	2.75	—	1.05	1.25	1.00	1.00
Fižola „	3.10	3.80	—	—	2.50	—	—	—
Sena cent	1.10	1.20	1.40	1.00	—	1.50	1.20	2.00
Sem.detelja „	26.0	—	—	—	—	—	—	—
Prešiči cent	25.0	—	—	—	—	—	—	—
Govedinefunt	0.30	0.30	—	—	—	0.30	0.30	0.30
Teletine „	0.31	0.30	—	—	—	0.33	0.32	0.32
Jaje za 10 kr.	6	7	6	—	8	—	—	—

Tržna cena:

Mesta:	Mernik							
	Pšenice	Rži	Jetmena	Ovsa	Tursice	Ajale	Prosa	Soršice
v Ljubljani	3.50	2.50	2.10	1.45	2.45	2.40	2.50	2.60
v Kranji	—	—	—	—	—	—	—	—
v Loki	—	—	—	—	—	—	—	—
v Novomestu	4.20	3.00	2.20	1.25	2.50	2.10	2.30	3.20
v Sodražici	4.40	—	2.30	1.20	2.60	—	2.30	—
v Mariboru	3.75	2.65	2.25	1.23	2.65	2.15	2.40	—
v Ptuj	3.50	2.45	2.25	1.30	2.60	2.05	2.35	—
v Celji	4.50	2.50	2.00	1.20	2.50	2.30	2.00	—
v Celoven	3.67	2.83	2.63	1.27	2.52	2.25	—	—
v Trstu	3.80	2.60	—	—	2.48	—	—	—
v Zagrebu	—	—	—	—	—	—	—	—
v Siseku	—	—	—	—	—	—	—	—
v Varaždinu	3.50	2.65	2.05	1.13	2.60	2.05	2.00	—
na Dunaju	4.05	2.90	2.55	1.25	2.60	—	—	—
v Peštu	4.00	2.77	2.23	1.20	2.37	—	—	—

V Trstu: Olje dalmatinsko po 30, najboljšje po 40—46 glđ., sladkor 20—21 glđ., kava Riv. 63—72 glđ., rajž 10—13 glđ., rozine 13—16 glđ. cent. Zaboječak pomerski 2.50 do 7 glđ., limon 6—9 glđ.

Najlepši, najcenejši
iz železa vlti

spominjki
(monumenti),
križi za altarje in veliki
križi za pokopališča,

izgotovljeni z najstanovitnejšimi, najbolj finimi barvami, s pravim, najbolj finim zlatom krasno pozlačeni (kakor jih sicer nikjer ne znajo delati), so — kakor že čez 20 let — še vedno na zbir v velikanski množini in različnosti ter po najnižji že trdno določeni ceni, ravno tako tudi c. k. priv. z železa vlti podlage (stala — mesto kamenitih) edino le pri

C. M. Pobisch-u.

mešč. trgovcu z železjem in lastniku privilegije na Dunaji (Wien, Währingstrasse Nr. 7 in njegovi zalogi križev (auf der Schmelz) nasproti vhodu pokopališča

in se pošiljajo na vse kraje. Grobni napisi se izvršujejo čisto po želji p. n. naročevalcev ali z zlato pisavo ali pa z izbuknjeno vltimi in pozlačeni črkami, kar najhitreje mogoče. Obrisi in zapisi cene se, ako jih kdo zahteva, brez odloga pošljejo.

(9—6)